

Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund

Återrapportering enligt regleringsbrevet för 2017

2 Förstärkt stöd för personer som är långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och för unga med aktivitetsersättning

Diarienummer: Af 2018-00112077, FK 013705-2017

Datum: 2018-05-18

Uppdraget i regleringsbrevet

Förstärkt stöd för personer som är långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska genom samordningsförbunden arbeta för att det vidtas förstärkta och samordnade rehabiliteringsinsatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnor och mäns förmåga till förvärvsarbete.

Myndigheterna ska gemensamt redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 18 maj 2018.

Mikael Sjöberg

**Generaldirektör
Arbetsförmedlingen**

Maria Hemström-Hemmingsson

**Tf Generaldirektör
Försäkringskassan**

Jessica Haagel

Jenny Olsén

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	6
2. Åtgärder i syfte att arbeta för regeringens prioriterade behovsgrupper	6
Åtgärder inom myndigheterna	6
Åtgärder genom Nationella rådet i syfte att arbeta för att prioritera behovsgrupperna	8
3. Resultatredovisning av registrerad data i SUS	9
Antal finansierade insatser för behovsgrupperna	10
Ökat antal insatser till unga med aktivitetsersättning	10
Ökat antal insatser för långtidssjukskrivna	10
Uppdraget att prioritera unga med funktionsnedsättning	10

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har i sina regleringsbrev för 2017 fått i uppdrag att genom samordningsförbund arbeta för att det vidtas förstärkta och samordnade rehabiliteringsinsatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete.

I denna rapport redovisas resultat av data hämtat från SUS (Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet), samt vilka åtgärder som vidtagits under 2017 för att stimulera till förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan genom samordningsförbund för regeringens prioriterade behovsgrupper.

Av resultaten framkommer att det har skapats ett ökat antal insatser för sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning.

Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans åtgärder har riktats till samordningsförbundens parter, samordningsförbunden och till medarbetare internt på myndigheterna.

I den resultatuppföljning som gjorts framgår det att medarbetarna på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har stöd av den gemensamma viljeförklaringen¹ från 2016 och att antalet insatser för regeringens prioriterade behovsgrupper under 2017 har ökat jämfört med 2016.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har genomfört ett antal åtgärder för att stärka myndigheternas medlemsroller i samordningsförbund. Det har exempelvis genomförts dialoger med samordningsförbunden om regeringens prioriteringar. I syfte att tydliggöra vilka förutsättningar man verkar genom har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan också startat ett myndighetsgemensamt arbete kring arbetsgivaransvar för medarbetare i insatser finansierade genom samordningsförbund. Det har även genomförts åtgärder genom Nationella rådet² som är tänkta att vara ett led i att stimulera samordningsförbunden och parterna att finansiera insatser till behovsgrupperna.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att uppdraget med att arbeta för regeringens prioriteringar är känt i samverkan mellan parterna.

¹ Prioritera långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund, Dnr Af-2016/0008 8917, FK 018015-2016

² Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges kommuner och landsting, samt Socialstyrelsen bildade 2008 Nationella rådet för finansiell samordning. Rådet behandlar frågor om finansiell samordning som är av gemensamt intresse. Syftet med rådet är också att, i enlighet med regeringens intentioner, ge samverkan den legitimitet och förankring som är nödvändig.

1. Inledning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har tidigare år haft uppdrag i sina regleringsbrev att prioritera unga med aktivitetsersättning och långtidssjukskrivna i samverkan genom samordningsförbund. Uppdraget för 2017 är utökat och innefattar även behovsgruppen unga med funktionsnedsättning.

I denna rapport redovisas vilka åtgärder som vidtagits under 2017 samt resultatet av samordningsförbundens insatser på individnivå.

Den 28 februari i år redovisade Försäkringskassan en uppföljning av de insatser som finansierats genom samordningsförbunden för den totala målgruppen³.

2. Åtgärder i syfte att arbeta för regeringens prioriterade behovsgrupper

För att få ökad påverkansmöjlighet i dialog med övriga parter i arbetet för att insatser skapas för unga och långtidssjukskrivna har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan under 2017 fokuserat på att stärka sina medlemsroller i samordningsförbund. Myndigheterna har under året haft ett antal gemensamma aktiviteter och även genomfört åtgärder var för sig. De nationella åtgärder som vidtagits inom ramen för detta regleringsbrevsuppdrag har stimulerat myndigheternas olika medlemsfunktioner och enskilda samordningsförbund till att prioritera och finansiera insatser som riktar sig till behovsgrupperna.

Myndigheterna har också tillsammans genom Nationella rådet genomfört aktiviteter i syfte att arbeta för regeringens prioriteringar.

Åtgärder inom myndigheterna

Myndighetsgemensamt arbete om medarbetare i förbundsfinansierade insatser

Det har funnits vissa oklarheter kring hur medarbetare från myndigheterna kan bidra till rehabiliteringsarbetet i förbundsfinansierade insatser och hur arbetsgivaransvaret för myndigheternas medarbetare ser ut när samordningsförbunden hyr egna lokaler. Därför har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan under 2017 inlett ett arbete med att se över hur respektive myndighet agerar i sin arbetsgivarroll i samverkansarbetet. I detta arbete ingår att se över och klarlägga medarbetares arbetsuppgifter, anställningsförhållanden, arbetsmiljö och säkerhet i förbundsfinansierade insatser samt rutiner för hur överenskommelserna med samordningsförbunden används.

³ Uppföljning av finansiell samordning – Redovisning enligt Försäkringskassans regleringsbrev för 2017, Dnr: 013742-2017

Den gemensamma viljeförklaringen ses fortfarande som ett stöd

Den viljeförklaring som myndigheterna tog fram och följde upp för 2016 har följts upp även för 2017. Myndigheternas representanter kopplade till samordningsförbund har fått svara på frågan: Har viljeförklaringen varit ett stöd i dialog med övriga parter i samordningsförbundet angående regeringens prioriterade behovsgrupper (långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning)?

Av uppföljningen på Arbetsförmedlingen framgår att 77 procent av de som svarat har tyckt att viljeinriktningen har varit ett stöd i samarbetet med övriga parter.

På Försäkringskassan uppger 81 procent av de svarande att de har sett viljeförklaringen som ett stöd i dialogen för regeringens prioriteringar.

Aktiviteter inom Arbetsförmedlingen

Att bättre nyttja samverkanspotentialen i lagstiftningen är ett långsiktigt och resurskrävande arbete som kräver kunskap och kompetens inom ett flertal områden. Arbetsförmedlingen konstaterade i återrapporten för 2016⁴ att myndigheten behöver bli bättre på att nyttja den potential att uppnå kund- och samhällsnytta som medlemsrollen i ett samordningsförbund ger. Under 2017 har Arbetsförmedlingen som ett led i det interna arbetet med medlemskapet inlett ett arbete med att bland annat se över hur medarbetare på Arbetsförmedlingen genomför förbundsfinansierade insatser med avseende på roller och uppgifter, arbetsmiljö och säkerhet samt informationssäkerhet i samordningsförbund. Arbetsförmedlingen har också inlett ett arbete med att ta fram en nationell strategi för myndighetens samverkan enligt lag om finansiell samordning.

Aktiviteter inom Försäkringskassan

Försäkringskassan har sedan 2013 riktlinjer för hur samverkan genom samordningsförbund ska bedrivas⁵. Dessa riktlinjer beskriver Försäkringskassans roll som medlem i samordningsförbund och hur myndigheten praktiskt ska agera i sitt medlemskap. I riktlinjerna framgår det bland annat att Försäkringskassan ska beakta om det i myndighetens regleringsbrev finns uppdrag att genom samordningsförbunden verka för specifika behovsgrupper.

För att på bästa sätt använda möjligheten som lagen om finansiell samordning kan ge för individen och samhället, ställs höga krav på kompetens inom ett flertal sakområden. Därför har Försäkringskassan skapat ett nationellt avdelningsövergripande forum⁶ som träffas regelbundet för dialog om Försäkringskassans medlemsroll, hur Försäkringskassan kan vara involverad i förbundsfinansierade insatser och andra frågor som rör finansiell samordning.

⁴ Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan *Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund*, Helårsrapportering enligt regleringsbrev för 2016. Dnr Af-2016/0076439, FK 018015-2016

⁵ Försäkringskassan, *Riktlinjer för samverkan genom samordningsförbund*, Dnr FK 016692-2016

⁶ Försäkringskassan: Nationell finsamgrupp med representation från avdelningen för sjukförsäkring, avdelningen för funktionsnedsättning, rättsavdelningen, verksamhetsstöd HR och ekonomistaben.

Försäkringskassan har uppmärksammat att individer som har sjukpenning inte har tillräckligt försäkringsskydd när de deltar i arbetsförberedande insatser via till exempel samordningsförbund. En lösning har varit att samordningsförbunden har tecknat egna försäkringar. Nu har ett tillägg tecknats i avtalet med Kammarkollegiet så att gruppen sedan den 1 januari 2018 omfattas av personskadeskydd. För att gruppen ska omfattas av saksadeskydd krävs en ändring i förordningen⁷. Försäkringskassan avser att under året lämna en framställning om förordningsändring så att gruppen sjukskrivna med sjukpenning ges möjlighet att ta del av arbetsförberedande insatser finansierade av samordningsförbund.

Åtgärder genom Nationella rådet i syfte att arbeta för att prioritera behovsgrupperna

De statliga förbundsmedlemmarna kan inte ensamma besluta om att fler insatser för behovsgrupperna ska finansieras, utan en nära dialog med övriga parter och med samordningsförbunden är nödvändig. Syftet med Nationella rådets stöd och insatser och är att bidra till att förbättra och utveckla förbundens och medlemmarnas arbete i en bredare mening. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att ett flertal av de insatser som genomförts under 2017 är en viktig del i arbetet för att behovsgrupperna ska prioriteras.

Aktiviteter genom Nationella Rådet under 2017:

- rekrytering av en nationell stödperson i syfte att tillhandahålla ett operativt stöd till samordningsförbunden samt för att erbjuda introduktionsutbildning till nya förbundschefer, ledamöter och andra intressenter
- revidering av den nationella introduktionsutbildningen som främst riktar sig till nya förbundschefer.
- rekrytering av en nationell SUS-stödare som håller i utbildningar till parterna och samordningsförbunden som ett led i att öka kvaliteten på registreringarna i SUS
- framtagande av stödmaterial för de lokala behovsanalyserna
- besökt sex olika samordningsförbunds nätverk i syfte att föra dialog och fånga upp övergripande frågor om det stöd som Nationella rådet tillhandahåller
- genomförande av en nationell Finsamkonferens 21-22 mars i syfte att sprida kunskap och goda exempel om samordningsförbundens verksamheter och resultat
- arrangemang av nationella förbundscheferdagar för utbyte av erfarenheter mellan samordningsförbund
- medverkan vid seminarier i Almedalen i syfte att ge legitimitet till samverkansformen och sprida lärande exempel

I de nationella introduktionsutbildningarna som genomfördes under 2017 deltog cirka 70 personer. Deltagarna var både nya och gamla förbundschefer, nya och gamla ledamöter i styrelser och representanter från parterna. De uppföljningar som gjorts visar att majoriteten av deltagarna är nöjda eller mycket nöjda med både introduktionsutbildningen och det nationella stödet.

⁷ Förordningen (1980:631) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering m.m.

I de SUS-utbildningar som genomförts har ungefär 50 personer deltagit. Deltagarna var till största delen medarbetare som arbetar i samverkansinsatserna men även förbundschefer har deltagit.

De uppföljningar som gjorts visar att majoriteten av deltagarna är nöjda eller mycket nöjda med SUS-utbildningen och det stöd som getts.

De insatser som genomförts genom Nationella rådet är ett samarbete mellan alla parter på nationell nivå.

3. Resultatredovisning av registrerad data i SUS

All uppföljning av samordningsförbundens verksamhet sker genom det myndighetsgemensamma uppföljningssystemet SUS. Systemet är riksomfattande och används för lokal, regional och nationell uppföljning, samt resultatredovisning.

Fler registrerade deltagare i förbundsfinansierade insatser

Det totala antalet registreringar i SUS för samtliga deltagare i individinriktade insatser är 28 381. Antalet deltagare som är registrerade med personuppgifter⁸ är under året totalt 15 035 individer. Fördelningen av dessa är 55 procent kvinnor och 45 procent män.

Under 2017 har totalt 1 818 individer med aktivitetsersättning tagit del av en förbundsfinansierad insats. Det är en ökning med fem procent jämfört med föregående år⁹. Av dessa individer var 54 procent kvinnor och 46 procent män.

När det gäller behovsgruppen sjukskrivna¹⁰ har 3 454 individer deltagit i förbundsfinansierade insatser. Det är 24 procent fler än vad det var 2016. Av dessa var 72 procent kvinnor och 28 procent män.

Det är inte möjligt att registrera specifika behovsgrupper i SUS. Registreringen utgår ifrån vilken ersättning eller försörjning en individ har vid registreringstillfället. För behovsgruppen unga med funktionsnedsättning¹¹ finns därför inga resultat på individnivå.

⁸ Vid volyminsatser (insatser som vänder sig till större grupper) registreras inte individer mer än till antal deltagare. I en individinriktad insats kan individen välja att inte samtycka till personregistrering och då görs registreringen anonymt.

⁹ Uppföljning av finansiell samordning – Redovisning enligt Försäkringskassans regleringsbrev 2016 Dnr 018018-2016.

¹⁰ Med sjukskriven avses här personer som har sjuk- eller rehabiliteringspenning.

¹¹ Här avses unga med funktionsnedsättning som inte har aktivitetsersättning.

Antal finansierade insatser för behovsgrupperna

För 2017 har samordningsförbunden registrerat totalt 1 102 insatser. Antalet registrerade insatser har minskat med cirka tre procent jämfört med 2016. Den övervägande delen, 53 procent, är individinriktade insatser och 47 procent är strukturövergripande¹² insatser.

Försäkringskassan har för 2017 bett samordningsförbunden att i SUS särskilja insatser för regeringens prioriterade behovsgrupper.

I insatsregistreringen går det inte att följa upp data på individnivå.

Ökat antal insatser till unga med aktivitetsersättning

39 av totalt 82 samordningsförbund har särskilt registrerat 136 antal insatser där unga med aktivitetsersättning varit uttalat prioriterade. Det är 40 insatser fler än under 2016¹³. Insatserna har till övervägande del varit individinriktade, även om strukturövergripande insatser riktade till behovsgruppen också förekommer.

Ökat antal insatser för långtidssjukskrivna

Det finns ingen vedertagen definition av *långtidssjukskriven*. Det är medlemsparterna på lokal nivå som tillsammans gör analyser där man gemensamt kartlägger och identifierar behov och prioriterade grupper som finns i området där samordningsförbundet är verksamt. Parterna på lokal nivå och samordningsförbunden har valt och bestämt vilka insatser som i SUS registrerats som insatser för långtidssjukskrivna.

Av 82 samordningsförbund har 37 registrerat totalt 141 antal insatser prioriterade för långtidssjukskrivna. Det är en ökning med 85 insatser jämfört med 2016. Övervägande del av insatserna är registrerade som individinriktade insatser, men även strukturövergripande insatser förekommer.

Uppdraget att prioritera unga med funktionsnedsättning

23 av 82 samordningsförbund har i SUS registrerat totalt 85 antal insatser för unga med funktionsnedsättning. Även här handlar det till övervägande del om individinriktade insatser men strukturövergripande insatser förekommer.

Då behovsgruppen är ny för 2017 finns inga jämförbara siffror med 2016.

¹² Strukturövergripande insatser riktas till personal och syftar till att förbättra samverkan mellan rehabiliteringsaktörerna.

¹³ Uppföljning av finansiell samordning – Redovisning enligt Försäkringskassans regleringsbrev 2016. Dnr 018018-2016.

11 Förstärkt stöd för personer som är långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och för unga med aktivitetsersättning